

Nro 3.

A' FELS. R. TSÁSZÁRNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Böjtmás Havának 26-dik napján
1793. esztendőben.*

Nagy Britannia.

Ennek a' virágzó birodalomnak constitutiója, mind a' fejedelemre, mind a' nemzetre nézve igen jó. Sok tikkelyekben meg égyez az Magyar Hazánk igazgatásának formájával, és ottan is akképen vagyon a' törvenytévő hatalom a' király és ország rendjei között fel osztattatva, hogy egyik a' másiknak hire, 's meg égyezése nélkül sem új törvényt nem szabhat, sem a' régieket meg nem változtathattya. — A' nemzetnek fundamentomos törvénye *János* királynak, a' ki az Angliai kronikákban haza nélkül valónak (*Johannes sine terra*) neveztetik, 1215 eszt. ki adattatott diplomája, melly ottan *Charta Magna*-nak hivat-

tatik, más újjabb parlamentomi végzésekkel egyetemben. Ezeknek ereje szerént a' király szabad akarattól függ a' Parlamentumnak öszve hívása, el özlattatása, végzéseinek jóvá hagyása, más nemzetek ellen való had indítás, velek való békeség szerzés, frigy kötés, más Európai udvarokhoz követeknek küldése, minden egyházi, 's világi hivataloknak ki öztogatása, pénz verés, 's. a. t. Ellenben sem új törvényt szabni, sem a' régieket el törteni, sem a' bé vett mértéket és fontot meg változtatni, sem a' közönséges adót öregbiteni, sem az uralkodó vallásban újításokat tenni nem lehet nékie, az Ország Rendjeinek tudása, 's meg égyezése nélkül. — Az Ország Rendjeinek közönséges gyűlése, közönségesen *Parlamentumnak* neveztetik (*k*), mellynek két nevezetes tagjai vagynak, ugy mint a' király, a' felső és alsó parlamentum, e' kettőnek rendelései és végzései *parlamentalis actáknak* mondattanak. — A' *parlamentum* két részre vagyon fel öztattatva, alsó és felső parlamentumra; a' felső két Érsekből, 24 Püspökből, és 216 világi urakból, u. m. Marchiokból, Grófokból és Bárókból áll, a' kiknek *Lord* nevezet adattatott (*l*). Az alsónak tagjai az Angliai és Scotziai Grófságoknak lakosok által választott küldöttyei, a' kik, noha irott instructiójok vagyon, még is mindazáltal szabad tettések szerént voksólnak a' parlamentumban. — A' felső Parlamentumnak előülője, törvény szerént, az ország Cancellariusá, az alsó pedig maga szokott magának előülöt választani, a' ki *Szószóllónak* neveztetik. Valaminthogy min-

(*k.*) Parlamentum, *frantzia* szó, és ettől a' szótól *parler*, az az, *beszélleni, vette eredetét.*

(*l.*) *Lord* tulajdonképen urat jelent, melly nevezet égyedül a' felső parlamentum tagjainak szokott adattatni, más képen *Pairs* (olvasd *Pér*) névvel is illettetnek.

den harmadik esztendőben köteles a' király a' parlamentumot öfzve gyűjteni: úgy hét esztendőnél tovább nem tarthatya annak gyűléseit. — Minden parlamentáris tagnak szabad valamelly hasznos propositiót, az az, fel tételt a' gyűlés eleibe tenni, mellyet ha irásban ad bé, *Bill*-nek nevezetik. Az illyetén *Bill*, hogyha mindgyárt meg nem vettetik, két különböző napokon szokott fel olvastatni, a' környűl állásoknak minémuségéhez képest meg vizsgáltatni, és ki dolgoztatni, annakutánna közönséges vokok által meg határozatni. Hogyha a' vokok, *pro et contra*, az az, a' *Bill*nek mind bé vételére, mind bé nem vételére nézve, meg égyeznek, akkor meg vettetik a' *Bill*; ellenben ha több vokok vagynak *pro*, mint *contra*, akkor égyik parlamentumból a' másikba küldettetik, és ottan vagy mindgyárt bé vétettetik, vagy néhány parlamentalis tagokra bizattatik annak meg vizsgáltatása, kik által hogyha a' *Bill* jónak és hasznosnak lenni találtatik, a' királyhoz küldi azt a' felső parlamentum, mellyet hogyha a' fejedelem is jóvá hagy, törvénynyé léfzen. Az illyen *Bill*nek, vagy magános vagy közönséges dolog, vagy pénz a' tárgya, az első *Privat-Bill*, a' második *Public-Bill*, a' harmadik *Moncy-Bill* nevet visel. A' magános *Bill* alá ezt szokta a' király irni: *Soit fait, comme il est disire*, az az, úgy legyen a' mint kívántatik; a' közönséges *Bill* alá ezt: *le Roi le veut*, az az, azt akarja a' király; a' *Moncy-Bill* alá pedig ezt: *le Roi remercie ses loyaux sujets, accepte leur benevolence, et ainsi le veut*, az az: köfzöni a' király hiv jobbágyainak, el fogadja ajándékjokat, 's akarja, hogy úgy legyen. Ellenben hogyha nem tettzik a' királynak a' hozzá küldetett *Bill*, avagy fel tétel, akkor ezt szokta alája irni: *le Roi s'avisera*, az az, fog rólla a' király gondolkozni, melly igik által azt adja a' Parlamentumnak tsinosan tudtára, hogy néki a' hozzá küldetett *Bill* tellyeséggel nem tettzik, azt bé sem akarja venni, és gy félre tétetik a' fel-tétel. — A' Parlamentumnak gyűlésére két szép palota vagyon a' West-

münsteri királyi házban rendeltetve, és mind a' kettő egymásba vagyon ragasztatva, úgy mind-azáltal, hogy a' felső Parlamentum palotája néhány léptökkel fellyebb vagyon az alsó parlamentumnak palotájánál, és erre nézve felső és alsó Háznak is neveztetik a' két Parlamentum. Egyikben sem szabad égyfzersmind két tagnak befelelni, annak is pedig fel kell állani, ha egyik beszédét végzi, akkor olztán szabad másiknak felkelni, 's szólani. Az alsó Parlamentumban gyakran nagy lárma vagyon, a' felsőben ellenben szép rend és tsendesség, és ritkán történik, hogy ottan a' tagok egymás közt vetélkednének; az alsóban *ay* és *no*, az az, *úgy nemúgy*, a' felsőben pedig *Content*, *not Content*, az az, *meg nyugszom*, *meg nem nyugszom* igik által jelentik ki a' tagok magok végső meg határozásaikat. A' Parlamentum a' király nélkül gondoltatván, az ország fundamentomos törvényeinek, és a' nemzet szabadságának leg erősebb istápjá, a' fejedelemnek és ministeriumnak erőszakos fel tételei ellen, e' nélkül mind kettő örökös hajótörést szenvedne. Nemtsak jusza, hanem kötelelsége is vagyon, a' nemzet szabadságával ellenkező dolgoknak megbüntetésére, és az azok szerzőinek törvénybe való idézésekre, és már illyen környül állások között az alsó parlamentum a' vádoló, a' felső parlamentum a' biró. Mind a' két Parlamentumban szoktak szakadások lenni. — — Illyenkor két egymással ellenkező rész vagyon a' Parlamentumban, égyik Ministerialis, másik pedig Anti-ministerialis résznek neveztetik. Az elsőbb a' király és fő minister fel-tételét akarja bóldogítani, az utolsóbb az országnak fundamentomos törvényeire, 's a' nemzet szabadságára és haznára visel gondot, és mind kettőnek elegendő követői vagynak. Illyen Anti-ministerialis, az az, ministerrel ellenkező tagja a' parlamentumnak a' jelenvaló időben Lord *Fox*, a' ki után úgy halgat az egész Angliai nemzet, mint hajdan a' pogány Görögök a' Delfosbéli oraculum után. Leg több

bajt okoz ö *Pitth* fő ministernek, 's leg nagyobb akadályára vagyon a' királyi ministerium fel-tételeinek (m). Európának jelenvaló veszedelmes környül állásai között darab ideig sem egy, sem más részre nem hajlott az Angliai király és ministerium, békeféliges türelemmel akarta a' Frantzia Revolutiónak ki menetelét el várni. Minthogy pedig olly törvénytelenésekre adta magát a' Párisi N. Gyűlés, mellyek nemcsak ellenkeznek a' nemzetek törvényeivel, hanem ennekfelette mind Európának közönséges tsendelése, és bátorságra, mind az emberi társaságoknak szoros egybeszerkeztetések, mind az uralkodó fejedelmeknek méltóságok és hatalmok ellen vagyon; kén-telen vólt az Angliai Ministerium is a' nemzet boldogságára vigyázni, és olly rendeléseket tenni, mellyeket minden ellene támadható ellenségnek meg zabolázására elegendőnek lenni itilt. Kiváltképen nagyon meg boldozankodott XVI. *Lajos* Frantzia ország szereintsétlen királyának lett erőszakos halálán, és mindgyárt akkor kétfelé szakasztotta a' Frantzia nemzettel, mint pártos és gyilkos emberekkel való szomszédoságos égyeséget. *Pitth* fő minister egy *Moyen-Billt* adott a' Parlamentum eleibe, mellynek a' Frantziák ellen indittatandó hadakozás, és annak folytatására szükséges költség vala a' tárgya. *Lord Fox*, a' ki immár gyakorta semmivé tette a' Londoni udvarnak és *Pitth*nek titkos fel-tételeit, ekkor sem halgatott, hanem sok okokat hordott elő a' Frantzia nemzet ellen való hadakozásnak el távoztatására. „Semmi szükségünk, *úgymond*, nintsen

(m.) *Lord Pitth*, annak a' hires *William Pitth*nek, a' ki II. György király idejében fő Minister vólt, és *Chattami Grófsággal* meg ajándékoztatott, első szülött fia, a' ki 24. esztendőskorában választatott III. György király által a' fő ministerségre.

„ minékünk a' Frantziák ellen való hadakozásra.
 — — — — — A' külső keres-
 „ kedéstől függ nemzetünknek bóldogsága, hogy-
 „ ha attól is meg folytatóunk, oda leszünk, minden
 „ bóldogságunknak kútfejei bé lesznek zárattat-
 „ va. Ennekelőtte is igen nagy vólt a' Frantzia
 „ nemzetnek tengeri ereje, most sokkal nagyobb,
 „ lehetetlen ellene állanunk, nemtsak öfzve fog-
 „ ják hajó seregeinket rontani, hanem a' mi ke-
 „ servesebb, Indiákról haza-felé siető gazdag ha-
 „ jóinkat is el ragadozni, és azokon nyert kintsel
 „ fognak ellenünk hadat viselni. Akár győzzünk,
 „ akár győzettefsünk, mindenképen veszede-
 „ lemben fogunk forogni.

„ Egy szempillantásig tartó tsendeségünk
 „ sem lesz országunkban. — Reménylhettyüké,
 „ hogy Scotziának és Hiberniának lakosai tsen-
 „ deségben fognak maradni, tudva vagyon elöt-
 „ tünk, melly sok baráttyai találatnak ottan a'
 „ Frantzia új Constitutióának, a' kik tsak azt vár-
 „ ják, hogy hadi seregeinket hazánkból ki küld-
 „ gyük, mindgyárt el szakadnak tőlünk. — Gon-
 „ dolhattyuké, hogy az Amérikai egyesült tar-
 „ tományok pártját nem fogják a' Frantzia nem-
 „ zetnek, akármiképen biztalsanak ők minket,
 „ ne bizzuk el magunkat, a' mi kevés örök-
 „ ségeink maradtanak még Amérikában, azo-
 „ kat is ki fatsarják kezeink közül, minden ke-
 „ reskedéseinktől meg folytának bennünket. —
 „ Jusson eszünkbe, melly vízfza szerezhetetlen
 „ kárt okozott minékünk *Lord North*, éretlen el-
 „ mével inditván Amérika ellen hadat. Nemtsak
 „ el vesztettük ottan lévő örökségeinket, hanem
 „ ennekfelette a' hofzfas hadakozás miatt fülíg-
 „ vertük magunkat adofságba, 150 millió font Ster-
 „ lingre megyen mostani adofságunk, 460 millió
 „ font Sterling papiros pénz circulat, az az, fo-
 „ rog közöttünk, nemhogy a' töke pénz, de még
 „ az interesnek fizetésére sem vagyunk elégsége-
 „ sek. s. a. t. — Könnyen képzelhettyük miné-
 „ mü érzékenységet okozott légyen *Foxnak* ez a'

hatalmas beszédje a' Parlamentum tagjaiban, ritka vólt közöttök, a' ki annak fontosságát meg nem ismerte vólna, még is mindazáltal győzedelmet vett ő rajta ez úttal *Pitth* fő minister. Elegendő okunk lehet „*úgymond* ő, minékünk a' Frantziák ellen valóhadi készületre, nem mi, hanem ők adtak okot az ellenségeskedésre, ők rontották meg frigyeseinknek a' szövetséges Belgáknak jussaikat, a' Scaldis vizének felnyitása által, Szabaudiát el foglalták, az Austriai Belgiomot jármok alá vetették, hadi seregeiket Hollándiába küldötték, titkos kémjeik által méteyes Constitutiójokat közöttünk is terjesztetni, és a' népet a' király és a' nemzet képviselői ellen titkon felingerleni akarták, mellyet hogyha jokor észre nem vettük, és eleve való jó rendelkezet nem tettünk vólna, bizonyosan olly tűz ütötte ki magát közöttünk, mellynek el óltására sem elménk, sem tehetségünk nem lett vólna elegendő. Minekelötte észre vettük vólna magunkat, minden régi constitutióinkat fel forgatták, és örökös jobbágyság alá vetettek vólna bennünket. — Azért inditottak ellenünk hadat, hogy velek égyet nem értünk, hogy ezeket a' mardosó kigyókat nem ölelgettyük. — Megölték jó királyokat, ha győzedelmeskednek, a' több fejedelmeknek sem fognak kedvezni. Égy olyan nemzetet, mellynek sem istene, sem valósa, sem törvénye nintsen, méltó gyűlölni, méltó meg zabolázására minden eszközökkel élni. „

Spanyól Országból

A' mit újság leveleim első árkusának 7-ik lapján a' környül állásokból tsak sajdíték vala, immár valósággal is bé tellyesedett. Nem titkolhatta tovább a' Spanyol király meg sebesedett szívének fájdalmait, tudtára adatta *Bourgoing* Madridban mulató frantzia követnek, hogy XVI. La-

jos erőszakos halála után ötöt tovább követnek lenni nem ismérheti, takarodjon ki országából, tulajdon követének *Ocaritznak* pedig parantsolatot küldött Párisnak butszúzatlan való oda hagyására. Meg tartásra méltó dolog, hogy midőn egy fejedelem a' másik ellen hadat akar indítani, követének visszra hívásán kezdi el barátságatlanságát. A' követ bátor akármelly nagy kedvelésben lett legyen is az idegen udvar előtt, ottan többé meg nem jelenhet, hanem a' kapú-fától búsút vévén elébb áll. Ezt a' bé vett szokást követte *Ocaritz* is, búsúzatlan lett el menetele által jelentette ki a' Párisi N. Gyűlésnek, minémü indúlattal viseltessen az ő ura, a' Spanyól király a' pártos Frantziák iránt. Jó eleve meg érezvén a' Párisi despoták a' sáfrán illatot, hogy belső félelmeket el titkolhassák a' nép előtt, e' folyó hólnapnak 7-ik napján végezték el, hogy a' Spanyól király ellen hadat indittsanak, és száz ezer fegyveres emberből álló sereget küldjenek a' Pyreneusi hegyek felé. Találtattak a' Gyűlésnek tagjai közül olyanok, a' kik hazájoknak szomorú környül állásait meg fontolván, a' Madritti udvarral való békeiségnek további fenn tartását javaslották, de többen vóltanak olyanok, a' kik még most is győzedelemről, és a' Frantzia közönséges társaságnak jövendőbeli virágzó állapottyáról álmodozván, sürgették a' Spanyólok ellen indittatandó hadat. Nem kell, *igy szólla'nak*, nekünk Spanyól orzágnak sem szárazon sem vizen lévő erejétől meg rettennünk, a' hadnak folytatására pénz kell, a' nélkül pedig szükölködik. Katonái természet szerént restek, a' fegyverben gyakorlatlanok, irtoznak a' vértől, hadakozó hajók is, a' mint az Anglusoknak Amériikaiak ellen viselt háborújokban tapasztaltuk, igen nehezek, hajós legényeik tudatlanok, nem tudnak a' tengeren sebelsen repülni, míg ők égyet fordúlnak, addig hatot is fordúlnak a' mi hadakozó hajóink. Nem sokára végső romlását tapasztalni fogjuk a' Spanyól birodalomnak. Amériikai tartó-

mányai, meg únván a' nagy igát, adót, szatztolatást, régulta sohajtyák az alkalmatofságot, hogy a' Spanyol jármat nyakaikról le vetvén, az az északi Amerika példáját követhessék, 's szabadközönséges társaságot formálhassanak magokból 's a. t. Első tekintettel szépek, de fundamentom nélkül valók vóltanak ezek az okok, és a' kik Spanyol Országának belső és külső állapotját bővebben ismerik, másképen okoskodnak. A' Spanyol birodalomnak közönséges adóból, harmintzadokból, tartományainak terméseiből 's a. t. éltendőenként 100 millió piasterre megyen a' jövedelme, e' mellett Amerikai tartományainak arany 's ezüst bányáiból 30 millió piastert veszen bé (n). És így világos hazugság, hogy a' Spanyol király pénz nélkül szükölködik, több kintse vagyon nékie, mint öt Frantzia országnak, másnak sem adós, papiros pénzre sem szorúlt még ekkorig. — A' második vád sem igaz. A' Spanyol katona természet szerint erős, bátor, minden veszedelmet meg útáló, éhséget szomjúságot, 's minden hadi nyomorúságot alhatatosan el viselő, és hogyha jó kormányozója, 's tilztei vannak, vitezségére sem alábbvaló más Európai katonáknál. — A' mi hadakozó hajóikat illeti, tagadhatatlan, hogy mind alkotmányaikra, mind viaskodásokra nézve alábbvaló az Angliai, Hollándiai és Frantzia hajóknál, de azért még sem lehet őket meg útálni, a' mint a' múlt Amerikai háborúban eléggé érzették az Anglusok. A' Spanyol koronához tartozó déli Amerikai tartományoknak nints okok törvényes uroktól való el pártolásra, és bátor kedvek vólna is arra, az ottan lakó Vice-királyok minden lépéseikre serényen vigyáznak, és még zöld füveikben meg szokták az ott támadó zenebonákat fojtani. Így lévén a' dolog, kevés szerentsét re-

(n.) Egy piáster 2 forintot és 24. krajtzárt tesz, és így 312. millió forintra megyen a' Spa-

ménylhetnek a' Frantziák a' Spanyolok ellen indított hadakozásban, annyival inkább, mivel mind a' szárazon, mind a' vizen kemény készüléteket tétet a' Spanyol király. A' szárazon, Cataloniában, két helyen két nagy sereget, u. m. egyet *Puinceránál*, másikat, *Urgel* városa mellett, mellyek nem könnyen fogják meg engedni, hogy a' francia seregek a' Pyrenei hegyek között lévő szoros úton által bújhassanak, és elpusztíthassák az ott fekvő tartományokat. Ennekfelette számos hadakozó hajók készítettnek ottan, u. m. *Cadixnél* Andalu-siában 7 linea hajók, 6 fregaták, és két alsóbb rangú hajók; *Carthagenánál* Murciában 7 linea hajók, 4 fregaták, 2 alsóbb rangú hajók; *Ferrolnál* Galliciában 6 linea hajók, mind öszve 35 hadakozó hajók, mellyek 2072 ágyúkkal lesznek meg rakattatva.

Olasz Ország.

A' Római szentséges Pápa, VI. *Pius* ismét veszedelmes nyavalyába esett, hanem udvari orvosainak vigyázóságok által csak ugyan megtartott betses élete. Tegnap előtt vala egy magyar dámához, született *Brunsvick Katalinhoz*, néhai fő Strázsamester *d' Esás* úr özvegyéhez szerentsém, a' ki férjének halála által okoztatott szomoruságának el felejtésére, nényével Gr. *Gviciárdné* ő Nagyságával együtt Olasz országba utazott, 's annak minden ritkaságait meg tekintette, és nékem azt beszélette ő Szentsége felől, hogy mind ábrázattyában, mind természetében nagyon meg változott. Amiképen magamnak is szerentsém vólt 1782 esztendőben ő Szentségének

nyól királynak esztendei jövedelme, ide foglalván azt is, a' mit az Európai 's Amériikai birodalomban lévő tisztviselőkre kell ki adni.

itten való szemlélésére, igen vidám tekintetű, nyájas, magát mindenekhez le botsátó, 's édesdeden beszélgető papi fejedelem vólt, most pedig gyakorta való erőtelenségei miatt, komor, és ritkán mutattya magát. A' fellyebb említett magyar dáma olly nagy hafzonnal utazott Olasz országnak nevezetes városaiban, hogy magának is álmélkodnom kellett gyűjtött szép tapasztalásain. olvastam *Volckmann* 's *Bernoulli* Olasz Országban tett utazásaiknak historiáját, 's mondhatom hogy a' mit a' nevezett dáma Rómáról, Florentziáról, Nápolyról, 's több igen nevezetes városoknak ritkaságairól beszéllett, megégyezett amazoknak tapasztalásaikkal. Az illyetén virtus leg nagyobb díszére szolgál az aszszonyi nemnek. Generál *Gaddit* néhány fő tisztekkel együtt a' Pápa birodalmában lévő ki kötő helyeknek, és mostanában készitetett sántzoknak, 's erőlségeknak meg vizsgálására küldötte a' *Status Congregatió* (o). Minden ottan tartózkodó hazájokból ki kültözött frantzia papok ö Szentségének parantsolattyára, tartoztak egy új esküvésnek formáját le tenni, mellyben magokat arra kötelezték, hogy ö Szentségét törvényes uroknak lenni meg ismérik, és minden pontban engedelmeskednek rendeléseinek.

Dániából.

Múlt hólnapnak 24. napján, három egész óráig tartó veszedelmes szél dühösködött Dánia mellett

(o.) Status Congregatiónak neveztetik, az a' Kardinálokból és más udvari ministerekből álló gyülekezet, a' mellyre vagyon a' Pápa beteges állapottyában, a' Római udvarhoz tartozó tartományoknak, kórmánya bizattatva.

lévő tengernek szélein, és sok kárt is okozott, mind az anya városban, mind másutt a' házaknak és tornyoknak fedeleiben, a' királyi palota előtt lévő tágas úttzán három kotsit fordított fel, egy vigyázaton álló katonát agyon ütött, égyet pedig le vetett a' bástyáról. A' mióta a' Frantziák, Anglusok és Hollándusok között ki ütött háborúnak hire Dániában el terjedett, szemlátómást öregbedett ott a' gabonának az árra. Néhány Dániai hajós tisztek engedelmet nyertének a' Hollándiai hadakozó hajókon való szolgálatra. — A' *Holsteini* hertzsegségből adandó katonákat pénzen váltotta fel a' király.

Svéciából.

A' Stokholmban tartózkodó hazájoktól ki bújdosott frantziák, múlt hólnapnak 24. napján közönséges halotti pompát tartottanak, az ottan lévő Catholicusoknak templomában, a' szerentsétlen XVI. *Lajos* királynak emlékezetére. Mind az udvar, mind az ottan múlató Európai követek meg tisztelték azt jelen-létekkel. — Az Orosz követ tudtára adta a' Stockholmi ministeriumnak, hogy az Császárné, erős hadakozó hajó seregnek készítésében foglalatoskodik. Azokat a' hazug hízkelkedő embereket, a' kik azt költötték, hogy ottan is néhány Jakobinus klúbok, avagy gyűlések találatsanak, 's az által akarták az ifjú király előtt szerentséjeket keresni, fogságra vettette a' kormányozó Herczeg.

Angliából.

A' Londoni tudósítások szerént, Hollándiába érkezett immár a' király testörző serege, a' melly önként ajánlotta magát a' Frantziák ellen való

hadakozásra. Felettébb sajnálotta a' királyi familia ennek a' válogatott vitézekből álló seregnek elmenetelét. Maga a' király meg jelent *Greenwichbe* kedves testörzöinek hajókra lejéendő üléseknek szemlélésére, és valósággal meg könyvezte őket; ők pedig, mintha mindnyájan lakodalomra indúltanak volna, úgy örvendettének, és sűrű *Vivat!* kiáltások között vettek jó fejedelmektől bútsút (p). A' *Valésiai* Printz, (igy neveztetik az Angliai koronának örököse) nem sajnálotta hajóikat meg járni, és azoknak belső készületeit meg szemlélni. — Az Eboraki hertzegnek, a' király második fiának, a' ki ezt a' szép sereget fogja Holláudiában kormányozni, el bútsuzásakor, egyik testvér húgja el ájúlt, édes anyjának, a' királynénak ajakain pedig egymást érték az aláfelé hempelygő könyvek. Az említett hertzegnek szerelmetes párja nem szemlélhétvén tölle való elválását a' Quatlandi királyi múlató palotába ment. — A' mióta hadat izent a' Londuni udvar a' Frantziáknak, tapasztalhatóképen alább szállott a' külső kereskedés, félvén a' kalmárok hajóikon eshető szerentsétlenségtől.

Német Birodalom.

Frankfurtból az adatik tudtunkra, hogy *Ruttenberg* Frantzia Obester, a' ki *Bergennél* és *Hochheimnél* álló seregeket kormányozta, a' Frantziákat oda hagyta, és e' folyó hólnapnak 15-ik nap-

(p.) *Greenvich* igen szép város *Cantiumban*, holott egy igen ékes királyi palotája vagyon, egy mesterségesen készített *Observatoriummal*, azaz, tsillagokat vizsgáló toronnyal együtt, melyet ama híres *Anglus Astronomus Flamstead*, épített.

ján Frankfurtba érkezett. Manheim vidékén tettett készülletekből könnyen azt lehet sajditani, hogy a' Ts. K. seregek nem sokára által költöznek a' Rajna vizén.

Frantzia Ország.

E' folyó hólnapnak 8 - ik napján tudtára adta a' hadi minister Generál *Bournonville* a' Nemzeti Gyűlésnek, hogy Generál *Valence* öszve kaptsolta magát *Miranda* Generállal, olly véggel, hogy a' Prussiai seregeknek előmenetelét meg akadályoztathassák. *Lacroix* Belgyiomból visszafra tért N. Gyűlés biztosa, fel menvén az orátori székbe, azt kívánta, hogy a' Frantzia köztársaság védelmezésére vigyázó Deputáció mindgyárt jelenne, és halgatná meg az ő hiradását, 's olly rendelkezéseket tenne, a' minémüeket a' jelenvaló kétséges környül állások kívánnának. *Barrere* egy a' nemzet képviselői közzül ellenben azt javasolta, hogy nem egyedül a' köz társaság óltalmára vigyázó deputáció, hanem a' Nemzeti Gyűlés előtt jelentené ki a' Belgyiomi környül állásokat, közönséges és nem magános helyen kell, *úgymond*, a' hadnak folytatásáról rendelkezéseket tenni, a' dolognak közönséges ki jelentése a' leg jobb eszköz, a' hadi segítségnek meg szerzésére. — Mellyre nézve el végeztetett, hogy *Lacroix* minden tartozkodás nélkül beszéllené elő, a' N. Gyűlésnek, a' Belgyiumban táborozó Frantzia seregeknek jelenvaló állapotát. Ekkor ekképen kezdette ő is beszédjét: Belgyiomban táborozó seregeinknek avantgárdája, az az, elő álló serege 7 órányira feküdt Aquisgranumtól, 4. 5. 9. órányira egymástól. Ezen minden veszteség nélkül által furta magát az ellenség. Könnyen végbe vihette azt, semmit sem tudtak seregeink e' történetről, Generáljaink nem vóltak ki rendeltetett helyeiken jelen, senki se tudta közülok, honnan

jött, 's hová igyekezzen menni az ellenség. Azomban hirtelen öfzve űzedtem 6000 embert, azok között a' kik űzéllyel öfzlottak, 's Leódiumba menni igyekeztenek. Azt javaslottam *Miránda* vezérnek, hogy foglallyon itt el egy alkalmas helyet, végbe is vitte, 's egyszeribe vízfza veretett az ellenség; de nagyobb erővel és sok ágyúval jövén vízfza, ismét meg támadta seregeinket, 's egészlen *St. Tronig* (*Trudionopolisig*) kénűzerítette őket hátra menni. Épen most jelentette a' hadi Minister *Miránda* és *Valence* Generáloknak egymással lett öfzve kaptsolásokat, de nem űzolgál űzerentsénkre, mivel *Miránda* másképen vízfza nem vonhatta magát *St. Tronig*, hanemha előre el hagyta *Lütichet* avagy *Leódiomot*. — Egyébaránt minden hadi eleségünk és eűzközeink veszedelmen kívül, és most vagynak útban *Valenciennes* felé, tulajdon űzemeimmel láttam a' tár űzekereket, három órányi földre tartott egymás után menetelek. Biztos társaim között ketten útaztanak az éűzaki öfztályokba a' űzabad katonaságnak fel serkentésekre, és *Belgyiumban* táborozó seregeiknek segítségekre való menetelre. — Azomban űzükség a' nemzetnek egész erejét azon népek űzabattságának fenn tartására fordítani, mellyek égyesültenek velünk. — Egyszerismind azt is meg jegyzette *Lacroix*, hogy a' minister által tett jelentés hibás légyen. Jelen vólt *Bournonville* maga is, és hir adásának meg igazítására elő vette, 's bémutatta a' Nemzeti Gyűlésnek a' *Frantzia* Generálisoknak leveleiket, hogyha, úgymond ő, azok vóltaképen meg nem irták nékie a' környűl állásokat, ő rólla nem tehet, nem ő, hanem am azok hibáztak. Mindjárt nyomban parantsolat adott az ország védelmére vigyázó *Deputatió*nak, hogy még azon napon tudósitaná a' N. Gyűlést, mitsoda eűzközök által kellene a' táborozó seregeket fel segílleni. Egyszerismind az is el végeztetett, hogy a' melly hadi tífzt nyóltz napok alatt meg nem jelenéndene maga regementyénél, meg űfoltattalson tífztségétől, továbbá hogy a' hadi

minister adná bé azon Generálisoknak neveiket, a' kik Aquisgranum mellett nem vóltanak a' nékik ki mutatott helyen. — *Danton* azt sürgette, hogy Páris városának lenne szerentséje a' Frantzia köz társaságnak mostani veszedelmétől való meg mentésére. — Ne támaszkodjunk, úgymond az ofztályokra, mindgyárt biztosokat kell küldeni a' városnak fertályaira, az új vitézeknek öszve szedésére, hogyha minden haladék nélkül 30. ezer embert küldünk *Dümourier* segittségére, fel marad a' közönséges társaságnak hire 's emlékezete. Tettzett a' N. Gyűlésnek *Danton* tanátsa, 's leg ottan meg határozott, hogy biztosok küldetnének a' Közönséges Társaság ofztályaiba, az új katonák szedetésének siettetésére. Ugyan ezen ülésben végeztetett az is el, hogy mivel már Spanyól ország ellen is had indittatott, minden frantzia ki kötő helyekben múlató Spanyól hajók marasztassanak le. *Custine* Generál, a' ki néhány napokkal ez előtt ide érkezett a' N. Gyűléssel való tanátskozásra, újjobban visszta tért Moguntziába. *Servan* Generál tétetett a' Spanyólok ellen hadakozó seregeknek kórmányozó vezérévé, ez is meg jelent Párisban, és mimóddal kellyen a' Spanyólok ellen inditatott hadakozást folytatni, gyakorta tanátskozott a' hadi minis-terrel *Bournonville* Generállal.

Béts.

Ma regvel érkezett egy kurir felséges Urunkhoz olly örvendetes hirrel, hogy a' Hertzeg Couburg Armádája, és a' Frantziak között igen véres ütközet vólt, mellyben az utolsóbbak keményen meg verettetenek itt tizenhat ezer embert és 80. ágyúkat veíztettenek. Gyözödelmes vitézeink, Brüssel várossát is el foglalták. A' többi nyerefséget, és környül állásokat ezentúl fogom meg irni.

Doct. Decsy Sámuel.